

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Tadeusza Oniśko/j.polski/ pt.

„Zakres i przesłanki opodatkowania podmiotów prawa publicznego podatkiem od wartości dodanej”

Przedmiotem niniejszej rozprawy jest ocena prawna zagadnienia opodatkowania podmiotów prawa publicznego podatkiem od wartości dodanej w świetle dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1, z późn. zm.) oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W rozprawie autor udowadnia tezę, że podmioty prawa publicznego jeżeli prowadzą samodzielnie (niezależnie) – specyficznie definiowaną w przepisach o podatku od wartości dodanej – działalność gospodarczą, są podatnikami podatku od wartości dodanej, tak samo jak każdy podmiot prywatny, a także że pojęciem kluczowym dla opodatkowania podatkiem od wartości dodanej sfery publicznej jest pojęcie „podmiotów prawa publicznego”, a nie „organów władzy publicznej”. Autor dowodzi, że przesłanka „władztwa publicznego” – powszechnie przyjmowana w doktrynie prawa oraz orzecznictwie sądów polskich jako rozstrzygająca o zakresie opodatkowania - jest w istocie irrelevantna dla ustalenia zakresu opodatkowania podmiotów prawa publicznego podatkiem od wartości dodanej.

Stosownie do utrwalonej linii orzecniczej Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej podmioty prawa publicznego nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej, jeżeli zostały spełnione dwie przesłanki: po pierwsze działalność musi być wykonywana przez podmiot prawa publicznego, po drugie musi on działać w charakterze organu władzy publicznej. Należy przy tym pamiętać, że nawet jeżeli przedmiotowe przesłanki zostały spełnione podmiot prawa publicznego może być opodatkowany gdy zostanie ustalone, że potraktowanie go jako nie-podatnika prowadziłoby do znaczących zakłóceń konkurencji. Podobnie w każdym przypadku gdy podmioty prawa publicznego podejmują czynności określone w załączniku I do dyrektywy 2006/112 będą one uważane za podatników, chyba że czynności te są wykonywane na niewielką skalę.

Szczegółowa analiza orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej prowadzi do wniosku, że ustawodawca polski dokonał wadliwej implementacji przepisów szóstej dyrektywy do polskiego systemu prawa, skutkiem czego zakres opodatkowania podmiotów prawa publicznego różni się znacząco do probierza jakim są aktualnie przepisy dyrektywy 2006/112.

W następstwie wadliwej transpozycji dyrektywy 2006/112 do polskiego systemu prawa zarówno sądy, jak i organy skarbowe podjęły szereg działań w celu dostosowania polskich przepisów do stanu zgodnego z dyrektywą. Organy skarbowe posłużyły się przy tym pojęciem zadań własnych i zleconych, zaś sądy przesłanką władztwa publicznego. Niestety oba podejścia abstrahują od utrwalonego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i nie mogą być uznane za wypełnienie obowiązku należytej implementacji art. 13 dyrektywy 2006/112 do polskiego porządku prawnego.

Trybunał wielokrotnie podkreślał, że państwa członkowskie Unii Europejskiej nie są uprawnione do interpretowania terminów prawa unijnego za pomocą pojęć i rozumienia prawa krajowego. Przesłanki wyłączenia z opodatkowania podmiotów prawa publicznego mają charakter unijny i jako takie winny być rozumiane w sposób autonomiczny i jednolity w każdym państwie członkowskim Unii.